

Nya sorter på listan

Nu är det avgjort vilka sorter som kommer till marknaden 2023. Nytt för året är att sorter provade minst två år och under 2022 i Sverige får säljas till nästa år. Det är efter Sortkommitténs beslut att göra en gemensam sortprovning för Sverige och Danmark. Syftet är att få fram de bästa sorterna för vårt område och att göra marknaden attraktiv med större potentiell marknad för fröfirmorna.

Det nya systemet med en gemensam lista och sortkommitté ska gagna odlingen. Men det

tar tre säsonger innan det nya systemet är helt implementerat.

För att ge en så bra bild som möjligt blir det i övergångsperioden några fler tabeller att presentera. Grunden för er odlare ska vara, som jag ser det, att samtliga sorter på listan är bra val och i år har även ett urval danska marknadssorter fått plats på den svenska listan.

Bästa sorter

Det har varit en utmanande säsong i år, även i försöken. Flera försök som blev sådda i mars var tvungna att sås om, både i Sverige och i Danmark.

På grund av dålig, ojämn eta-

blering blev två av de svenska försöken och ett i Danmark kasserade. Den genomsnittliga skörden för marknadssorterna landade på 15,4 ton socker per hektar. Bästa sockerskörd levererar trotjänaren Daphna, som har försökens absolut högsta rotskörd. Men ser vi till bästa resultat passeras Daphna av nyare sorter med framför allt högre sockerhalt: nyheten Fabienna KWS, Cascara KWS, Selma KWS och nyheten Gabriela KWS ligger alla bättre till i sockerhalt (+0,7–1,1 procent) och det ger utslag i ekonomin. Andra marknadssorter med höga sockerhalter är Smart

Aktuella sorter för odling 2023 provade i Sverige 2020-2021 och i Sverige och Danmark 2022. Medeltal av 19 försök 2020-2022

Sort	Sortägare	Antal plantor		Renvikt ton/ha	Sockerhalt %	Polsockerskörd		Renhet %	Intäkt diff kr/ha
		1000-tal/ha				ton/ha	rel tal		
		50 %	slutlig						
Medeltal marknadssorter 2022		51	101	85,1	18,1	15,4	100	93,5	41 060
Fabienna KWS	KWS	52	104	87,7	18,6	16,2	106	93,5	2 810
Cascara KWS	KWS	55	102	89,1	18,2	16,2	105	94,9	2 570
Selma KWS	KWS	41	98	87,6	18,5	16,1	105	94,2	2 530
Gabriela KWS	KWS	56	102	88,0	18,4	16,2	105	93,5	2 440
Daphna	KWS	53	103	93,0	17,5	16,3	106	94,6	1 930
Caprianna KWS	KWS	44	104	88,3	18,1	16,0	104	93,3	1 550
Evalotta KWS	KWS	52	104	88,0	18,1	15,9	103	92,1	1 220
Morgan	Strube	57	102	88,4	17,8	15,7	102	94,8	830
Nasser	Strube	59	103	88,6	17,6	15,6	102	94,3	270
Aragon	DLF Beet Seed	62	101	88,8	17,6	15,6	101	94,8	220
Fanfare	DLF Beet Seed	53	101	86,2	17,9	15,4	100	93,7	40
Ingvar	Strube	60	102	82,2	18,5	15,2	99	93,6	-90
Fortnox	DLF Beet Seed	47	98	83,8	18,2	15,2	99	94,4	-210
Castello	DLF Beet Seed	49	100	83,2	18,2	15,1	98	94,8	-270
Klimt	Strube	49	100	84,7	18,0	15,2	99	94,1	-570
Trixx	DLF Beet Seed	50	101	83,7	18,1	15,1	98	94,1	-650
Smart Sinja KWS	KWS	48	98	83,4	18,1	15,1	98	93,0	-790
Smart Iberia KWS	KWS	50	102	83,3	18,1	15,1	98	92,1	-1 020
Tattoo	DLF Beet Seed	45	102	83,6	17,9	15,0	97	93,4	-1 210
Smart Fjola KWS	KWS	57	102	82,7	17,9	14,8	96	91,9	-2 000
Sandpiper Smart	SESVdH	49	99	75,9	18,4	13,9	90	92,5	-3 840
Smart Renja KWS	KWS	59	102	73,5	18,7	13,8	89	89,8	-4 280
LSD		4	2	1,9	0,1	0,3		0,5	
CV%		22	6,0	6,4	2,0	6,3		1,4	

Sorterna i grönt är nya marknadssorter 2023

Renja KWS, Ingvar och Sandpiper Smart.

Många att välja mellan

Till nästa år erbjuds hela 27 bra sorter på listan. Det borde vara all-time-high och inte säkert att det blir ett enklare val. Av dem är 22 sorter provade tre år i Sverige och fyra är sedan tidigare marknadssorter i Danmark och nu också provade ett år i svenska sortförsök. De presenteras separat i tabellen på föregående sida. Dessutom har Sortkommittén valt ut tio testsorter som är provade två år och sju kan bli aktuella i Sverige.

Nyheter 2023

I år kommer sex nya sorter att introduceras för svenska betodlare. De var testsorter 2022 och har visat bra resultat. De två med högst avkastning kommer från KWS: Fabienna KWS och Gabriela KWS som båda är nematodtoleranta och avkastar i topp. Gabriela KWS klarar också av tidig sådd (innan den 25 mars), som en av få NT-sorter. Läs mer om stocklöpning i artikeln "Tidig sådd kräver eftertanke kring sortval". Nästa på listan är Morgan från Strube och Fanfare från DLF Beet Seed, två sorter med bra avkastning som har hög renhet respektive fin rotform och båda står förhållandevis högt i marken. De två sista nyheterna är båda ALS-toleranta: Smart Iberia KWS och Smart Fjola KWS, två sorter med avkastningspotential i nivå med Smart Sinja KWS. Men de ser båda ut att vara betydligt mindre känsliga

Bra förhållanden. I år har det varit fina upptagningsförhållanden. Här tas ett försök upp på danska Sofiehøj av vår samarbetspartner Fondet for Forsøg med Sukkerroedyrkning, FFS.

ga för stocklöpning och betrost jämfört med Smart Sinja KWS.

Testsorter 2023

De testsorter som ligger bäst till totalt sett över två års provning är Egelev, Catapult och Troop. Tre vanliga RT-sorter (*Rhizomania*-toleranta) som är ganska lika varandra i kvalitetsegenskaper, trots att de kommer från två olika förädlare. Från samma firma kommer testsorten Langeland som har den klart högsta sockerhalten av testsorterna i år, i nivå med Smart Renja KWS och Ingvar.

Danska sorter med svensk marknad

Det nya systemet öppnar upp marknaden för marknadssorter från danska listan sedan tidigare att odlas även i Sverige och vice versa. Efterhand kommer systemet att bli helt parallellt och därmed kan alla sorter jämföras mot varandra.

Aphanomyces

Vi arbetar mycket med bördighet inom NBR. Så har du areal med hög smitta av *Aphanomyces*, krävs en strategi att på sikt höja markvärderna. Vi vet alla att det krävs extra muskler i nuläget för

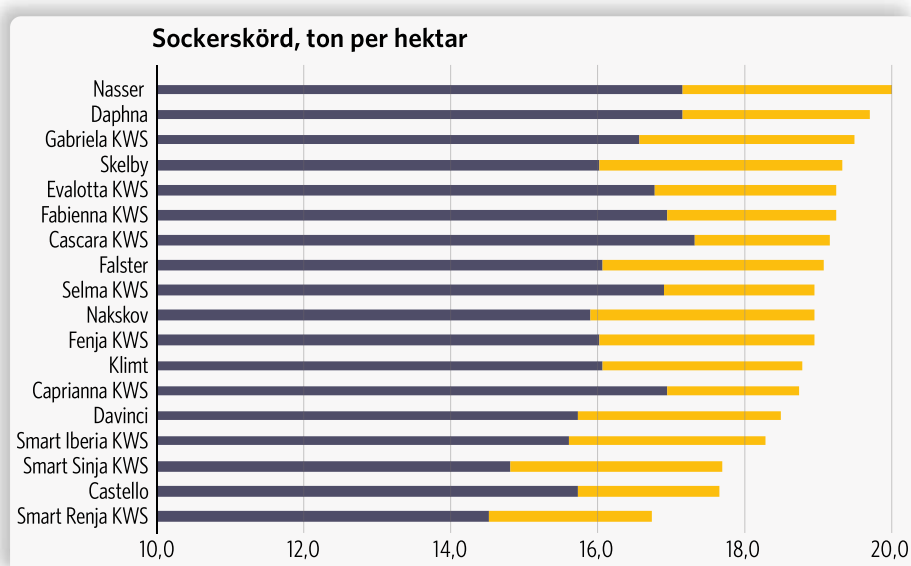
att klara växtnäringssinköpen. I sammanhanget kan en lösning vara att placera växtnäringen eller att köra ut via styrfil.

Men under vissa förhållanden har man inte möjlighet att investera i marken. Då kan en *Aphanomyces*-tolerant sort garantera miniminivån i betodlingen. Det är sorten Selma KWS som tillsammans med Cascara KWS och Fortnox visar stabila resultat på hög nivå i sortförsöken 2020–2022 på smittade fält. Av ALS-toleranta sorter är Smart Sinja KWS och Smart Iberia KWS de som visat bäst resultat i fältförsöken.

Sort för långtidslager

Lagring till slutet av januari ställer höga krav på dig som odlare, men också på sortmaterialet. Det är framför allt under de sista leveransveckorna som sortvalet kan vara avgörande för hur bra resultatet blir. Sannolikt kommer du lyckas bättre med din långtidslagring om du väljer någon av sorterna Smart Renja KWS, Caprianna KWS, Fortnox eller Klimt till de sista leveranserna i sista halvan av januari. Du bör undvika att spara stukor med Twixx, Daphna och Cascara KWS till dina sista leveranser.

I år har vi inkluderat en ny kolumn i sorttabellen som heter "långtidslagring". Här visar vi en kombination av erfarenhet och forskning. I sammanhanget vill jag dock påpeka att en sort med hög avkastning klart kan klara större lagringsförluster innan den blir "olönsam". De sorter som ligger överst i "starkast" kan bäst klara långtidslagring. Med långtidslagring menar vi lagring för leverans från 15 januari och framåt. Här har vi vägt samman sorternas mekaniska egenskaper med resultat från praktikens AgriLog (Nordic Sugar) för sorter som varit i odling. Sorterna är rankade utifrån praktisk erfarenhet och endast sorter med tillräckligt många sena leveranser 2020 och 2021 är medtagna. I rankingen viktas vi också med hårdheten, i form av penetrometermotstånd, som visar hur väl betorna kan tåla mekaniska skador. Tyvärr finns inga garantier, utan i slutändan gäller det att följa lagrets temperatur och jobba med att täcka och täcka av stukan för bästa resultat.

Merskörd i gult. Bladsvampsbehandling i sockerbeter är bland det lönsammaste du kan göra. I år ger det i genomsnitt elva procent merskörd i sortförsöken. Sorterna till nästa säsong är ordnade fallande efter sockerskörd i behandlade led.

Valet blir rätt

De viktigaste egenskaperna vid sortval är högt sockerutbyte och stabilitet över åren. Sorterna på listan är väl provade och alla goda val. Använd gärna sorttabellen på sid 70-73 och prioritera efter dina förhållanden och behov. För att sprida risken rekommenderas att välja två till fyra olika sorter, beroende på hur stor betareal du kontrakterat.

Potentialen är ofta högre i

nytt material, men så även risken. Testsystemet är tänkt som en kvalitetscheck av sorten när firmorna ska producera en större volym frö. Så min rekommendation är att prova nytt på en mindre areal och gärna dela ett fält för att kunna jämföra med en beprövad sort, som du känner väl.

Säsongen 2022

Året startade med rekordmycket nederbörd i februari och se-

Sorter för testodling 2023 provade i Sverige 2021 och i Sverige och Danmark 2022.

Medeltal av 14 försök 2020-2021

Sort	Sortägare	Testas i segment för		Antal planter		Renvikt ton/ha	Sockershalt %	Polsockerskörd		Renhet %	Intäkt diff kr/ha
		Nematodtolerans	Aph-tolerans	1000-tal/ha				ton/ha	rel tal		
				50 %	slutlig						
Medeltal marknadssorter 2022											
Egelev	SESVdH			64	105	87,2	17,8	15,5	103	93,5	1 090
Troop	DLF Beet Seed		(x)	60	102	87,0	17,8	15,4	103	93,9	950
Catapult	DLF Beet Seed	(x)		54	103	85,4	17,9	15,3	101	93,7	560
Smart Lienna KWS	KWS			49	100	80,6	18,2	14,6	97	89,7	-1 520
Smart Alexa KWS	KWS	x		47	99	80,1	17,9	14,3	95	91,3	-2 530
Smart Mondea KWS	KWS	x		45	99	80,3	17,5	14,1	93	91,7	-3 370
LSD				5	2	2,1	0,1	0,4		0,6	
CV%				23	6	6,5	2,1	6,4		1,5	

Sorterna i grönt är toleranta mot ALS-hämmare

Aktuella sorter för odling 2023 provade i Danmark 2020-2021 och i Sverige och Danmark 2022.
Medeltal av 20 försök 2020-2022

Sort	Sortägare	Antal planter		Renvikt	Sockerkhalt	Polsockerskörd		Renhet	Intäkt
		1000-tal/ha				ton/ha	rel tal		%
		50 %	slutlig	ton/ha	%			ton/ha	
Medeltal marknadssorter 2022		37	97	85,9	18,0	15,4	100	96,1	41 470
Falster	SESVdH	43	100	85,5	18,3	15,6	101	96,0	800
Skelby	SESVdH	47	101	87,7	17,9	15,7	102	95,9	520
Nakskov	DLF Beet Seed	42	100	88,1	17,7	15,6	101	96,7	320
Davinci	DLF Beet Seed	32	94	87,9	17,7	15,5	101	96,4	-20
Langeland*	SESVdH	60	100	81,2	18,8	15,3	98	94,6	41 580
LSD		3	2	1,6	0,1	0,3		0,3	
CV%		28	6,4	6,2	2,0	6,3		1,1	

Sorterna i grönt är nya marknadssorter 2023, *provad i Danmark 2021 och i Sverige och Danmark 2022.

dan ingenting i mars. Fälten torkade upp och vi, liksom många av er, gick i gång och började så. Tyvärr visade det sig vara ett dåligt beslut och totalt fick vi så om nio sortförsök i Sverige och Danmark.

Svalt väder och långsam tillväxt i början, men sedan kom värmen i månadsskiftet maj-juni och tillväxten tog fart. Goda tillväxtbetingelser in i juli månad avlöstes av torrare och varmare väder i slutet av juli och hela augusti. Tillväxten blev generellt låg i augusti.

I årets fyra svenska försök avkastade marknadssorterna i genomsnitt 14,7 ton socker per hektar (behandlat mot bladsvamp), vilket är 400 kg mindre än 2021. I de fem danska försöken ligger sockersköörden på 15,1 ton socker per hektar och genomsnittet för alla nio försöken blir 14,9 ton socker per hektar. Sockerhalten är dock betydligt högre i år, i genomsnitt för marknadssorterna är den 18,4 procent medan den var 17,6 procent i sortförsöken 2021.

Intäkten är räknad på de nya förutsättningarna för 2023 års ettåriga kontrakt. Tänkvärt är att även i år är tre ALS-tole-

ranta sorter inkluderade bland marknadssorterna, vilket sänker genomsnittet. Treårsgenomsnittet för marknadssorterna i de 19 sortförsöken ligger på 85,1 ton per hektar (svampbehandlade) med 18,1 procent sockerkhalt, vilket ger 15,4 ton socker per hektar. Variationerna mellan åren är anledningen till att treårsgenomsnittet väger tungt i bedömningen av sorterna. Rent generellt gäller att välja sorter med bred anpassningsförmåga till sin odling.

Bladsvampar kostar

I sortförsöken har vi för första året alla fyra upprepningarna behandlade mot bladsvampar i båda våra länder. För att komplettera och få information om hur motståndskraftiga sorterna är, har vi ett specialförsök i Sverige och ett i Danmark med sex upprepningar där alla graderas och skördas.

De första angreppen av betrost kom tidigt i år. Det torra varma vädret i slutet av juli och augusti gav långsam utveckling och angreppen tog fart först i september när vädret slog om. Mjöldagg fanns på en del platser, men missgynnades av det

fuktigare vädret i september och totalt blev angreppen mindre än normalt. Angreppen av både *Ramularia* och *Cercospora* var generellt små i år.

Det är intressant att mersköörden för att behandla årets marknadssorter i genomsnitt är nästan 13 procent eller 2,1 ton socker per hektar, vilket är lite mer än mersköörden 2021 (11 procent). Sorterna Skelby, Nakskov och Falster betalar bäst för behandling mot bladsvampar.

Information om avkastningen i de obehandlade blocken får en praktisk betydelse i det att sorten kan förväntas stå emot angrepp i lägen då svamptrycket ökar snabbt på grund av exempelvis väderleken. Resultaten följer tidigare erfarenheter att det finns mer att hämta vid sen upptagning. Sorterna Nasser, Selma KWS, Daphna, Morgan, Evalotta KWS, Caprianna KWS och Egelev avkastar bäst i obehandlat mot bladsvampar.

Desirée Börjesdotter
NBR Nordic Beet Research